

Opleiding Bovendonk

Priester- en Diakenopleiding Bovendonk, Hofstraat 8, 4741 AK Hoeven

Mgr. Van den Hende op 8 januari 2012 tijdens de inzegening van de gerestaureerde grote kapel op Bovendonk. (Foto: J. Wouters)

Met het verschijnen van deze nieuwsbrief is het tweede semester van het studiejaar 2011-2012 reeds begonnen. In het eerste semester zijn er verschillende gebeurtenissen en ontwikkelingen geweest die ons hebben geraakt.

Heugelijk is het feit dat we aan het begin van dit studiejaar tien nieuwe studenten mochten verwelkomen: vijf eerstejaars en vijf zij-instromers. Op dit moment telt de opleiding 25 studenten uit vier Nederlandse en twee Vlaamse bisdommen. Met elkaar hebben we een goede start gemaakt, hoewel een eerstejaars student inmiddels is afgehaakt.

We hebben verder te maken gehad met een wisseling van bisschop. Op 10 mei 2011 werd bisschop Van den Hende door paus Benedictus XVI benoemd tot bisschop van Rotterdam. Op 2 juli 2011 nam hij de bisschopszetel van Rotterdam in bezit. Ruim vijf maanden later, op 26 november 2011, werd de benoeming van bisschop Liesen tot elfde bisschop van Breda bekend. Op 28 januari jongstleden heeft bisschop Liesen de zetel van Breda officieel in bezit genomen. De Priester- en Diakenopleiding heeft daarmee een nieuwe bisschop als eindverantwoordelijke.

Met het vertrek van bisschop Van den Hende verliest Bovendonk een bisschop die zeer betrokken was bij de opleiding van priesters en diakens. Zijn diepe geloof, zijn grote kennis van de Kerk en van mensen en zijn scherpzinnigheid hebben de opleiding vele goede impulsen gebracht. Bisschop Liesen heten wij als opleiding van harte welkom.

De publicatie van het rapport van de 'commissie Deetman' heeft staf en studenten niet onberoerd gelaten. Regelmatig hebben we met elkaar gesproken over het seksueel misbruik in de Katholieke Kerk. Op 17 december 2011 was aartsbisschop Eijk onze gast. Hij besprak met ons het rapport en de aanbevelingen. Het was een goede en zeer verhelderende bijeenkomst. Als opleiding worden wij regelmatig gevraagd hoe wij vandaag de kandidaten screenen en vormen om de misstanden uit het verleden te voorkomen. In deze nieuwsbrief is een interview afgedrukt waarin de vraag naar het psychologisch onderzoek centraal staat.

Wij hopen dat u deze nieuwsbrief met aandacht zult lezen en dat door deze nieuwsbrief uw betrokkenheid op de opleiding Bovendonk blijft groeien.

Rector N.M. Schnell

Het hart van de opleiding

Kapel Bovendonk gezegend en opnieuw in gebruik genomen

Op zondag 8 januari 2012 heeft bisschop Van den Hende tijdens een pontificale Eucharistieviering de gerestaureerde kapel van Bovendonk opnieuw in gebruik genomen. Bisschop Liesen en monseigneur Ernst, oud-bisschop van Breda en oprichter van de Priesteropleiding Bovendonk, waren hierbij aanwezig, evenals burgemeester Janssen van Halderberge en vele andere genodigden.

Het was een zeer feestelijke bijeenkomst. In de vroege ochtend was al eerder de verbouwde seminariezolder van Bovendonk gezegend. De seminariezolder was in de tijd van het grootseminarie de slaapzaal van de zusters van de congregatie 'Allen voor allen'. De seminariezolder is omgedoopt tot Johanneszaal; genoemd naar Johannes de Doper, de patroon van Bovendonk. Met de gerestaureerde kapel en de verbouwde seminariezolder zijn twee belangrijke ruimtes opnieuw in gebruik genomen.

Homilie bisschop Van den Hende

In zijn homilie benadrukte bisschop Van den Hende dat de kapel het hart van Bovendonk vormt, want in de kapel wordt God eer gebracht en de Eucharistie, bron en hoogtepunt van ons bestaan, gevierd. In de kapel komen staf, studenten en docenten steeds opnieuw samen voor gebed en ontmoeting met de Heer. In het Sacrament van de Eucharistie worden ze gevoed. Ze groeien in verbondenheid met de Heer. Door de ontmoeting met de Heer in Woord en Sacrament krijgt hun leven, en hier op de opleiding ook de studie theologie, richting en oriëntatie.

Een bijzondere kapel

De kapel van Bovendonk is een bijzondere kapel. Het bijzondere is dat de kapel niet naar het oosten is gericht, maar naar het westen. In de tijd van de bouw, aan het begin van de twintigste eeuw, was dit nog vrij ongebruikelijk. Bij het ontwerpen van de kapel vond president Hopstaken, de toenmalige president van het grootseminarie, dat de ingang van de kapel aan de binnenplaats moest komen. Daarmee zou de ingang van de kapel aan de oostkant komen en de kapel als vanzelf naar het westen gericht worden. President Hopstaken dacht vooral heel praktisch en kende blijkbaar zijn priesterstudenten. Zijn argument was dat als de ingang aan de buitenkant van het complex zou komen en niet aan de binnenplaats

zou liggen, de studenten niet zo gemakkelijk naar de kapel zouden gaan. De toenmalige bisschop Leijten vond eigenlijk dat de kerk naar oude traditie naar het oosten gericht moest zijn, maar ging uiteindelijk voor de argumenten van de president overstag.

Belangrijker dan de gebedsrichting is echter de innerlijke gerichtheid bij het gebed. Als wij bidden, dan bidden wij in kracht van de heilige Geest tot God de Vader door Christus, onze Heer. Voor deze innerlijke gerichtheid hebben de bouwers en inrichters van de kapel duidelijk aandacht gehad. De kapel is bij de inrichting verfraaid met een bijzonder mooi mozaïek in de apsis. Centraal in dit mozaïek troont Christus de Pantocrator, Christus de al-beheerser.

Christus de Pantocrator

Christus zit op een troon met een Evangelieboek in de linkerhand en met de rechterhand maakt hij een zegenend gebaar. Zoals gebruikelijk is het hoofd van Christus omkranst met een aureool. De gouden achtergrond symboliseert het goddelijke. Jezus kijkt vanuit de hemel op ons neer. Jezus draagt een rode mantel. Rood is de kleur van de hemel. In vele andere afbeelding van Christus de Pantocrator draagt Jezus een rood onderkleed en een blauwe buitenmantel. Blauw is de kleur van de aarde en verwijst naar de menswording van de Heer. Het blauw in de mantel ontbreekt in het mozaïek van Bovendonk. In dit mozaïek treedt ons vooral de verheerlijkte Jezus tegemoet.

Christus is gekroond met een kroon. Hij is de koning van het heelal. Met de rechterhand maakt Hij een zegenend gebaar. Het Evangelieboek in de linkerhand is gesloten. Het Evangelieboek verwijst naar de Blijde Boodschap die Christus is komen brengen. Christus is daarbij onze leraar. Hij blijft ieders leraar het mensenleven lang, welke wijding, taak of opdracht we ook krijgen in Kerk of wereld.

De mooie afbeelding van Christus de Pantocrator die de studenten op de zondagse vieringen de hele viering voor ogen hebben, helpt om het hart op de Heer te richten. Hij is de gastheer en het centrum van iedere viering. Hij is het fundament van ons gelovig bestaan.

Christus de Pantocrator op het mozaïek in de apsis. (Foto: J. Wouters)

Links en rechts van Jezus staan twee apostelen. Links de apostel Petrus, de apostel van het volk van Israël, en rechts de apostel Paulus, de apostel van de heidenen. Zij helpen ons herinneren dat we hier op aarde niet voor onszelf leven, maar geroepen zijn de Blijde Boodschap te verkondigen. Op Bovendonk wordt een nieuwe generatie diakens en priesters gevormd die na hun opleiding, gesterkt door het sacrament van de wijding, door Hem uitgezonden worden het Evangelie te verkondigen op allerlei plaatsen in verschillende bisdommen.

De opleiding verheugt zich dat de gerestaureerde kapel opnieuw is gezegend en opnieuw in gebruik genomen, samen met de verbouwde seminariezolder. Staf en studenten sluiten zich aan bij de dank die Gerard de Rooij, directeur van Bovendonk Beheer en econoom van het bisdom Breda, bij de zegening van de kapel heeft uitgesproken. Dank aan de provincie Noord-Brabant, het Skanfonds, de Paul de Gruyter Stichting, de bisdommen Rotterdam en Breda en de verschillende andere ordes, congregaties, stichtingen en ook particulieren van wie Bovendonk giften mocht ontvangen. Dank ook aan architect Heuver en MAS-architectuur, de aannemer en alle andere bedrijven en bouwlieden die de verbouwing van de zolder hebben gerealiseerd. Dank aan de PG. Martensstichting voor hun bijzondere gift. Door een

zwam heeft de verbouwing van de seminariezolder de nodige vertraging opgelopen, maar toen de zwam eenmaal bestreden was, is met veel vaart en kundigheid het hele plan gerealiseerd.

Dank aan mgr. Van den Hende

Veel dank zijn wij tenslotte verschuldigd aan bisschop Van den Hende. De afgelopen vijf jaar is hij de verantwoordelijke bisschop geweest van het complex en van de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. Het is geen gemakkelijke tijd geweest. In het begin van zijn ambtsperiode had bisschop Van den Hende te maken met een teruglopend studentenaantal. Ook is er een periode van tweeënhalf jaar geweest dat hij niet kon beschikken over een rector. En alsof deze zorgen nog niet groot genoeg waren, had hij ook te maken met groot achterstallig onderhoud van het gebouw. Juist in deze moeilijke tijd heeft bisschop Van den Hende Bovendonk niet aan haar lot overgelaten, maar heeft hij zijn verantwoordelijkheid als bisschop ten volle genomen.

Zowel naar het gebouw als naar het bestuur als naar de opleiding en de studenten heeft bisschop Van den Hende een grote betrokkenheid getoond en heeft ons de weg gewezen. Bisschop Van den Hende laat een opleiding achter die de afgelopen jaren in studentenaantallen gegroeid is. Ook aan het gebouw is veel gedaan. De leslokalen hebben allemaal een opknapbeurt gekregen. Het meubilair van de leslokalen is vernieuwd. Als laatste is onder zijn leiding de restauratie van de kapel van Bovendonk afgerond en werd de verbouwing van de seminariezolder gerealiseerd. De belangrijkste ruimtes van de Priester- en Diakenopleiding voldoen weer helemaal aan de eisen van deze tijd. Ook inhoudelijk heeft de bisschop zijn bijdrage geleverd. Voor de staf was hij een goede en inspirerende gesprekspartner in het vormgeven van het onderwijs en bij de vorming van de studenten. Naar de studenten toe was hij open en toegankelijk, betrokken bij hun wel en wee. Als uiting van dank hiervoor heeft monseigneur Van den Hende een fotoboek gekregen over Bovendonk.

Bij de zegening van de kapel mochten we ook mgr. Liesen op Bovendonk welkom heten. Wij hopen bij hem eenzelfde inspiratie en eenzelfde betrokkenheid te vinden als bij bisschop Van den Hende, zodat we nieuwe generaties van priesters en diakens kunnen blijven vormen en toerusten. Tot heil van de mensen, zegen van de Kerk en meerdere eer en glorie van God.

Rector N.M. Schnell

Personalia

Aartsbisschop Eijk tot kardinaal benoemd

Paus Benedictus XVI creëert tijdens het consistorie van 18 en 19 februari aartsbisschop Mgr. Dr. W.J. Eijk tot kardinaal. De opleiding Bovendonk feliciteert aartsbisschop Eijk van harte met deze bijzondere uitverkiezing. We wensen hem Gods zegen toe over de nieuwe verantwoordelijkheden die deze benoeming met zich meebrengen. Het aartsbisdom heeft twee priesterstudenten op Bovendonk.

Overlijden oud-rector Frans Wagenaar

Op woensdag 16 november 2011 is pater drs. Franciscus Petrus Wagenaars s.m. te Hulst overleden. Hij was van 1989 tot 1995 rector van de Priesteropleiding Bovendonk. Hij combineerde dit korte tijd met de functie van waarnemend rector van het Centrum voor Pastorale Bedieningen in Tilburg. Hij zette zijn gaven en talenten met name in voor de vorming en opleiding van priesters, eerst voor de eigen congregatie in Lievelede en Nijmegen, later in het voormalige Kananga en tenslotte zes jaar als rector van Bovendonk. Hij was een man met een blijmoedig karakter. Zijn hart ging vooral uit naar de zwakke studenten. Na zijn rectoraat werkte hij als pastoor in Achtmaal, Wernhout en Klein-Zundert. De uitvaartplechtigheid vond plaats op 22 november in de basiliek van de H. Willibrordus te Hulst. In Hulst is hij ook begraven.

Pastoor Hans van Winkel nieuwe spiritueel

Vorig studiejaar namen we afscheid van pater Ben Stoffels sj, als spiritueel van Bovendonk. Het nieuwe studiejaar hebben we pastoor Hans van Winkel als nieuwe spiritueel mogen begroeten. Pastoor Van Winkel is priester van het bisdom Rotterdam. Vele jaren is hij al als spiritueel aan verschillende priesteropleidingen verbonden geweest: van 1987 tot 2000 aan Vronesteyn, de Rotterdamse priesteropleiding, en van 2004 tot 2010 aan het Ariënskonvikt, de inmiddels gesloten priesteropleiding van het Aartsbisdom Utrecht. Met pastoor Van Winkel heeft Bovendonk een ervaren spiritueel en een fijn priester in huis gehaald.

Zr. Rafaël Kops gestopt met mentoraat

Aan het begin van het nieuwe studiejaar 2011-2012 is zuster Rafaël Kops gestopt als mentor. Vanaf 2008 was zij aan de opleiding verbonden. Meerdere studenten heeft zij in de afgelopen jaren begeleid. Met zuster Rafaël verliezen wij een toegewijde en bekwame begeleidster van de studenten.

Jubilea oud-priesterstudenten in 2012

25 jaar: Gregor Hoffa, bisdom Haarlem-Amsterdam, 29 augustus 2012

12,5 jaar: Lambert Calis o.carm., 17 maart 2012

Bert Grotaers, bisdom van Breda, 6 mei 2012

Paul Heye, bisdom van Breda, 6 mei 2012

Michiel van Kooten ofm.conv, 11 maart 2012

Henk Nota, bisdom Groningen-Leeuwarden, 9 april 2012

Willy Rekveld, Aartsbisdom Utrecht, 25 maart 2012

Oud-staffid Leon Sep is 20 mei a.s. 12,5 jaar diaken.

Denkt u aan de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk als goed doel? Investeer in de opleiding van priesters en diakens! Uw gift ontvangen wij graag op bankgiro 25.80.680 t.n.v. Stichting PDOB te Breda.

(Foto: J. Wouters)

Emotionele en affectieve rijpheid

Hedendaagse opleiding doet psychologisch onderzoek

De Priester- en Diakenopleiding Bovendonk kent al zo'n 15 jaar een algemeen psychologisch onderzoek, dat onder meer nagaat hoe het is gesteld met de emotionele en affectieve rijpheid van kandidaten. Standaard wordt van de kandidaten een Verklaring Omtrent het Gedrag gevraagd. Rector Norbert Schnell licht de psychologische test toe. In principe gaat het om een algemeen psychologisch onderzoek, vooral naar de persoonlijkheid van de betreffende kandidaat: wie is hij, welke capaciteiten en vaardigheden bezit hij, wat zijn zijn sterke en zwakke kanten, hoe is zijn algemene ontwikkeling en hoe staat het met zijn emotionele en affectieve rijpheid.

Hoe ziet een psychologische test voor priesterstudenten eruit?

“De kandidaten worden door een psycholoog getest die verder geen bindingen heeft met onze opleiding en de Kerk. Het gaat dus om een onafhankelijk persoon. De test duurt in de meeste gevallen een dag en bestaat uit een aantal tests en een gesprek met de psycholoog. De psycholoog stelt een rapport op dat naar de kandidaat gestuurd wordt en na het fiat van de kandidaat naar de opleiding wordt doorgestuurd. Als er aanleiding is, vragen wij de psycholoog om op bepaalde gebieden gericht te testen. Hebben we bijvoorbeeld vragen of een persoon het niveau van de studie aan kan, dan vragen we om daar op te testen. Hebben we vragen bij de emotionele of affectieve rijpheid van een kandidaat, dan vragen we dat als extra aandachtspunt mee te nemen.”

“Op Bovendonk worden de studenten al zo'n 15 jaar getest. Niet iedere student wordt overigens automatisch getest. Er zijn kandidaten die regelmatig op hun werk getest worden en als ze bijvoorbeeld een recent assessment kunnen overleggen, dan is dat in veel gevallen ook voldoende. Ook komt het voor dat we tijdens de opleiding tegen bepaalde zaken aanlopen (bijvoorbeeld moeite met autoriteit, het maken van afspraken) en de hulp van een psycholoog inroepen om te kijken wat er precies aan de hand is. We vragen standaard van de kandidaten ook een verklaring van goed gedrag.”

Worden er wel eens mensen afgekeurd en daarom geweigerd op de opleiding?

“Lang niet alle mensen die zich aanmelden om de priesteropleiding te mogen volgen worden ook daadwerkelijk aangenomen. Soms blijft het bij één gesprek. In dat gesprek blijkt dan dat mensen aan bepaalde eisen niet voldoen, bijvoorbeeld een te lage vooropleiding, of al afgewezen op een andere opleiding, of getrouwd geweest en het huwelijk is kerkelijk (nog) niet ontbonden, of er is geen sprake

van een actief kerkelijk/parochieel leven. Ook bij mensen die de aannameprocedure kunnen starten, komt het regelmatig voor dat ze niet worden aangenomen. Dit kan dan te maken hebben met het feit dat we vragen hebben bij de persoon en zijn emotionele en affectieve rijpheid. Een psychologische test is voor ons dan een belangrijk instrument.”

“De praktijk heeft geleerd dat een psychologisch onderzoek voor ons als opleiding vooral een ondersteunende functie heeft. Als we vragen hebben naar aanleiding van de gesprekken met een kandidaat, zien we in een psychologisch onderzoek vaak verwoord wat we bedoelen. Op grond van de uitkomsten van een psychologisch onderzoek komt het dan voor dat we mensen niet aannemen. Onze inschatting is dat zo'n 40 tot 50 procent van de kandidaten wordt afgewezen.”

(Foto: J. Wouters)

Opleidingsberichten

Nieuws en agenda van de opleiding Bovendonk

Op 31 januari 2011 werd gestart met de restauratie van de grote kapel. De restauratie kwam niet te vroeg. Het vieringtorentje dreigde bij iedere stevige storm eraf geblazen te worden. De goten lekten en zorgden voor vocht in de kapel. Ook het dak en de muren waren aan een stevige opknapbeurt toe. Door een grote rijkssubsidie en door bijdrages van vele instanties en particulieren, konden de werkzaamheden uitgevoerd worden. Begin december is de restauratie afgerond. In een feestelijke viering op 8 januari 2012 is de kapel opnieuw ingezegend door bisschop Van den Hende.

Vierde Bovendonk Academie

4 - 6 maart 2012

Van 20 tot en met 22 november 2011 vond de derde Bovendonk Academie plaats. Thema van deze dagen: "Het Woord van God". Oud-studenten en een student uit het pastorale jaar en zijn werkbegeleider namen deel aan deze Academie. Bisschop Van den Hende hield een inleiding over de post synodale exhortatie Verbum Domini. Vicaris Vincent Schoenmakers sprak over "Het Woord vieren" en diaken Vincent de Haas dacht met deelnemers na over "Het Woord doen". Het was weer een goede bijeenkomst. De vierde Bovendonk Academie is gepland van 4 tot en met 6 maart 2012. Waarschijnlijk gaan deze dagen over Gaudium et spes en de Sociale leer van de Kerk. Alle oud-studenten krijgen wederom een persoonlijke uitnodiging.

Informatiedag opleiding Bovendonk

14 april 2012

Op zaterdag 14 april 2012 vindt de jaarlijks informatiedag op Bovendonk plaats. Mannen, jong en oud, die een verlangen voelen priester of diaken te worden zijn van harte uitgenodigd. Op deze informatiedag worden ervaringen uitgewisseld, maar vooral ook de nodige informatie gegeven over inhoud en opbouw van een priester- en diakenopleiding. De dag wordt begeleid door bisschop Liesen en rector Schnell. Geïnteresseerden kunnen zich via de website aanmelden: www.bovendonk-opleidingen.nl.

Seminariezolder verbouwd tot Johanneszaal

In de vorige nieuwsbrief konden wij u melden dat er groen licht was gegeven voor de verbouwing van de seminariezolder (de 'nonnenzolder'). De verbouwing liep vertraging op door een vrij grote zwam, die een groot deel van de zolder had aangetast. Het verwijderen van de zwam is zeer voorspoedig verlopen. Ook de verbouwing van de zolder werd aansluitend zeer voortvarend opgepakt. Inmiddels zijn ook die werkzaamheden afgerond. Sinds het

begin van dit kalenderjaar kan de opleiding over de verbouwde zolder beschikken. De zolder is bedoeld als ontmoetingsruimte voor de studenten en als werkruimte voor kleine en middelgrote groepen. Op 8 januari jl. is de Johanneszaal ingezegend. Dank aan alle mensen die de afgelopen maanden met de verbouwing bezig zijn geweest.

Gebedskring roepingen bisdom Breda

29 april 2012

Mensen die het gebed om roepingen in het bisdom Breda mee willen dragen zijn van harte uitgenodigd om zich aan te sluiten bij de Gebedskring roepingen. De gebedskring komt bijeen op zondag 29 april om 17.00 uur in de H. Antoniuskathedraal te Breda. Leden van de gebedskring worden persoonlijk uitgenodigd.

Lid worden: T 076 5223444

E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl

**PRIESTER OF DIAKEN WORDEN
VANUIT JE BEROEP!**

Contact: T 0165 504277, E info@pdob.nl, I www.pdob.nl